

Forum Ecclesiasticum

In Quo Jus Canonicum Universum, Librorum Ac Titulorum Ordine Per Quæstiones Et Responsa, Tam Canonistarum Veterum & Recentiorum, quàm Legistarum, in iis, quæ Utrique Juri, Canonico Et Civili Communia Sunt, Authoritate stabilita, Methodo clara & facili explanantur

Leuren, Peter

Moguntiae, 1720

Quæst. 359. an & quis census realis sit licitus aut usurarius.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73982](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73982)

cisi alias nequeat habere rem propriam quod ad dominium directum & utile, hæc est ratio, quod in hoc casu dominium utile saltem habitualiter maneat penes vasallum, quatenus is soluto debito possit hoc pignus redimere, & fructus ex eo recipere, sicut antea. Atque ita feudum habet rationem pignoris, quatenus dominus illud possidet cum obligatione illud reddendi vasallo, quamprimum is soluto debito illud redimit. Neque his obstat, quod dominium utile aliàs spectet ad vasallum, adeoque & fructus ad eum spectare debeant; nam ex speciali dispositione juris, & conformiter institutioni primæ contractus feudalis, dominium utile feudi non aliter conceditur vasallo, nisi cum hac limitatione, ut, casu quo in pignus datur domino directo, fructus feudi non ad dominum utilem, seu vasallum, sed ad dominum directum pertineant, quamdiu feudum pignori obligatum manet. Lugo *l. c. num. 148.* Pirh. *l. c. verùm de his vide plura apud me. L. 3. q. 172.*

3. Tertio: Fructus pignoris computandi non sunt in sortem, dum maritus pro dote uxoris sibi promissa loco pignoris accipit prædium, remve aliam, ut ex ea fructus percipiat, donec dotem promissam accipiat. Siquidem interim maritus fructus suos facit sine imminutione dotis, & absque eo, quod cogatur eos in sortem computare. Pirh. *h. r. n. 94.* juxta *c. salubriter. de quo vide me ulterius cit. q. 172. n. 2.*

Quæst. 358. Montes pietatis, quid sint, quæ eorum leges, & num immunes ab omni usura?

1. Resp. Ad primum & secundum: Montes hi sunt æraria, & granaria publica à Principe aliquo vel domino loci aut communitate ex liberalitate, & piorum privatorum largitionibus & elemosynis constituta pro certo loco in hunc finem, ut semper in promptu sit pecunia, quæ egentibus, (ne hi aliàs magnas usuras cogantur solvere usurariis, præsertim Judæis) non autem divitibus, ac præcipue ejusdem loci, non exteris, ad certum tempus, v. g. ad annum, vel ad summum ad duos annos mutuo datur sub certi & sufficientis pignoris cautione à mutuario præstanda, eà lege, ut, nisi præfixo tempore mutuum reddant, pignus datum vendatur, & mons pietatis ex pretio suam sortem, seu mutuo datum recipiat, residuum verò pretii, si quod esset, mutuario seu domino pignoris restituatur. Ad hæc annuatim, aut etiam singulis mensibus exiguum quid solvatur monti à mutuario, non quidem pro lucro seu incremento ipsius montis, sed pro sumptibus ad conservationem montis, puta pro alimentis ministrorum, qui pignora & montem custodiant, administrant, conficiendo & reddendo rationes pro conductione domus, cæterisque expensis necessariis, quæ, si ex ipsa montis substantia, seu pecunia defumi deberent, facile is consumeretur; ita fere Azor. *p. 3. l. 5. c. 8. in pr. Mol. l. 2. de just. d. 125. n. 1. Less. l. 2. c. 20. du. 23. n. 190. Pirh. h. r. n. 99. Reiffenst. à n. 118.*

2. Resp. Ad tertium: Montes hi cum dictis legibus & conditionibus liciti sunt, nihilque usurarii continent AA. citati, & alii communiter contra Cajetan, in *commentar. de monte pietar. c. 1. Solum l. 6. de just. q. 1. c. 6.* & alios quosdam, qui postquam refrigerante caritate, ut inquit Reiffenst. quâ aliàs isti montes administrabantur gratis à piis hominibus, cæpit modicum quid exigere pro dictorum ministrorum laboribus & sustentatione, scriptis vel

verbis contradixerunt his montibus, tanquam usurariis. Unde necesse fuit, hanc controversiam ad summos Pontifices devolvi, per quos omnes, ac tandem in Concilio Lateranensi, *Sess. 10. per Leonem X. solenniter fuerunt approbati, tanquam liciti, & omni specie mali carentes, ut patet ex Bulla ejusdem Pontificis, quæ incipit: Cum inter nonnullos.* habeturque inter acta illius Concilii, & *Tom. 1. Bullar. Cherub.* ubi etiam §. 5. sub excommunicatione lata sententiæ prohibetur pro contrario disputare aut prædicare. In Concilio quoque *Trid. Sess. 22. c. 8. de reform.* inter alia pia opera numerantur hi montes pietatis seu charitatis. Probatur insuper hæc responsio, dum nihil à mutuario exigitur, aut datur ultra sortem ratione mutationis, sed ratione expensarum necessariarum faciendarum ad conservationem & administrationem montis, quæ cum fiant in gratiam & commodum egentium, mutuario rumne majus malum incurere cogantur, licitum & pium est, pro iis aliquid exigere & accipere.

Quæst. 359. An & quis census realis sit licitus aut usurarius?

1. Resp. Primum in genere: Census (qui proprie loquendo, & prout hic sumitur, non est ipsa pensio, sed jus eam exigendi & percipiendi) realis (hoc est, in re certa, & frugifera alterius, puta, agro, vineâ, domo constitutus, quique rem ipsam comitatur, ad quemcunque possessorem ea perveniat, veluti servitus, seu obligatio ratione pensionis solvendæ; ut Azor. *p. 3. l. 10. c. 33. in divis. 1. Laym. l. 3. r. 4. c. 12. n. 1. & 2. Pirh. h. r. n. 66.* per emptionem & venditionem (multoque magis per donationem, legatum) constitutus, ipsaque ejus constitutio, seu emptio & venditio illius nihil usurarii, seu illiciti continet, modò pretium sit justum, scilicet à lege vel consuetudine taxatum, Azor. *l. c. n. 4. Laym. n. 3. Pirh. num. 67.* cum communi TT. & JC. juxta quod declararunt Martin. V. & Calix. III. in *Extravag. Regimini. de empti. & vendit. inter commun.* Pius V. in *Constit. Sua. cum onus Apostolica.* Et quidem non committitur in tali contractu usura, ut patet, quia non est contractus mutui, sed verus contractus venditionis & emptionis, celebratus inter venditorem, seu censuarium & emptorem dicti juris, seu censualistam. Sed neque committitur in eo alia iniquitas, dum census est fructuarius, seu consistens in jure percipiendi fructus ex agro, vinea &c. cum sicut justum & licitum est emere totum prædium, & jus percipiendi omnes fructus illius, vel etiam totum usum fructum illius, remanente dominio directo penes venditorem, ita quoque licitè emi potest pars usus fructus, seu jus percipiendi partem fructuum. Arg. *L. necessaria. §. fin. ff. de pericul. rei. vend. Abb. in c. in civitate. h. r. n. 7. Molin. tr. 2. de just. d. 385. à n. 8. Azor. l. c. q. 3. Laym. l. c. n. 3. Pirh. n. 68.* Idem est, dum census est pecuniarius, seu jus percipiendi annuatim certam summam pecuniæ ex agro vel domo aliena; tum quia de hoc potissimum censu loquuntur citat. paulò ante Extravagantes; tum quia, quando reditus annuus pecuniarius in valore æquivaleret censui fructuario, sicut hic, ita & ille æquali pretio emi possunt, unde etiam, sicut ab initio constitui potest pensio in pecunia, ita & constituta in fructibus commutari potest in pensionem pecuniariam, ut Lugo *cit. d. 27. f. 7. num. 111. in fine.*

2. Resp. Secundò in specie: Emi & vendi, seu consti-

constitui licitè possunt redditus, seu census tam antiqui, seu jam constituti, quam primò & de novo per ipsam hanc venditionem constituti; cum inter eos Pontifices non faciant distinctionem; neque de novo constituta propterea sint valoris minoris.

3. Secundò: Pensiones seu census reales consignativi, (quales sunt census ex re aliena pretio empti perpetui, qui non finiuntur obitu emptoris, vel venditoris, aut alterius cuiusdam, sed transeunt ad hæredes, ita, ut obligatio venditoris solvendi pensionem transeat ad hæredes venditoris, & jus exigendi pensionem ad hæredes emptoris) iustè & licitè jure naturæ venduntur & emuntur. Less. *l. c. c. 22. n. 34.* Laym. *cit. c. 18. n. 3.* Pirh. *cit. n. 69.* Idque, sive census sit fructuarius, sive pecuniarius, ut idem. Idem est de pensione, seu censu irredimibili, id est, cui nullum pactum redimendi fuit adjunctum, adeoque neque ex parte venditoris reddendo emptori pretium, neque ex parte emptoris reddendo seu resignando censum recepto pretio, redimi seu extinguere potest; Ratio utriusque est eadem, nimirum, quòd sicut emptio perpetua & irredimibilis quò ad dominium ejus directum & utile est licita, ita etiam emptio usufructus illius totus & consequenter pars usufructus (qualis est census, seu jus percipiendi partem fructuum) non minus licitè emi, quam per donationem vel legatum acquiri potest, cum, quod juris est de toto quò ad totum, idem juris sit de parte quò ad partem. *L. quæ de toto, ff. de rei vindicat.* onus autem etiam illud perpetuitatis & irredimibilitatis census impositum venditori cum acuto pretio compensari possit, hoc facto, in hac emptione evitatur omnis injustitia; quamvis etiam non acuto pretio possit fieri emptio talis census, ratione lucris cessantis, aut damni emergentis. Lugo. Pirh. *ll. cit.* De cætero his non obstante, quòd omnes pensiones speratæ, & progressu temporis solvendæ plurimum excedant pretium pro censu datum, dum v. g. census 50 florenorum emitur 1000 florenis (spatio 40 annorum perceptus ascendit ad 2000. & sic in duplo superat quantitatem pretii. Nam non emuntur pensiones annuæ ex te frugifera, sed jus percipiendi pensiones futuras, quatenus sunt in spe, & non in re, quòd jus communi hominum iudicio minoris æstimatur, quam si omnes præsentibus essent, & simul solverentur, dum multa contingere possunt, ut fructus vel non nascantur, vel non solvantur, pensiones etiam pecuniariæ variis periculis & laboribus acquirendi, successu temporis exponi soleant. Et certè, si obstaret, illicitum quoque foret emere agrum vel domum certo pretio, cum fructus ex eo percipiendi, inter paucos annos pretium agri vel domus sint superaturi.

4. Tertiò: Emptio & venditio quoque realis temporalis census est iusta & licita, sive ad certum tempus, v. g. 10 vel 20 annos, sive ad incertum, v. g. ad vitam ementis constituta, ratio eadem est, quæ præcedentis; non obstante iterum, quòd pretium esse possit majus & minus, juxta dicta paulò antè, Covar. *L. 3. resol. c. 7. n. 3.* Less. *l. c. du. 6. n. 40. & 41.* Idem est de emptione & venditione census redimibilis ex parte venditoris, cum aliæ omnes venditiones cum pacto redimendi factæ, ad arbitrium illius sunt licitæ. *L. 2. c. de pactis inter empt. & vendit.* sicutque hujusmodi census approbati à SS. Pontificibus, quippe in quos nulla suspicio aut præsumptio usuræ cadit; quin idem probabiliter dicendum de censu utriusque ex pacto redimibili, tenent Less. *du. 10. n. 56.* Laym. *l. c.*

Pirh. *n. 71.* Gabr. *in 4. diff. 15. q. 12. a. 2. cont. cil. 4.* Reiffenst. *n. 140.* non secus ac in aliis emptionibus agrorum & domorum, quibus emitur totum dominium, cujus veluti pars est jus percipiendi partem, licitè apponi ab utroque potest pactum redimendi censum, ut habet communis. Et, si venditor potest tale onus revendendi sibi pro arbitrio suo imponere emptori, quia potest ei tale onus compensare censum vendendo minoris, cur etiam emptor non potest imponere venditori onus seu obligationem, ad reddendum sibi pretium datum, & sic juri suo percipiendi fructus renunciare? cum & is possit illi compensare hanc obligationem, carius emendo censum; ita Less. *l. c. n. 58.* non tamen ex eo, quòd venditor obliget emptori pretium pro arbitrio ejus reddere, sequitur, quòd contractus ille non sit vera venditio, sed potius mutuum, ne aliàs omnis emptio cum pacto retrovendendi emptori sit mutuum, præterquam, quòd in contractu census redimibilis ex parte emptoris, hic non det immediatè pecuniam pro pecunia ejusdem quantitatis & valoris reddenda in redemptione, ut sit in mutuo, sed pro jure exigendi pensionem fructuariam, vel pecuniariam. Ac denique in omni casu mutuum à mutuario repeti potest, in censu autem redimibili utriusque seculo speciali pacto repeti nequit pretium, seu fors repeti non potest, casu quo res, super qua census fundatus, perierit. Laym. *l. c. n. 5.* Porro dicta hæc de censu redimibili intelligenda sunt tam de censu temporali redimibili absolutè, quam restrictè, ita, ut v. g. intra certos annos, v. g. 10 redimi possit, non autem postea, & e contra, ut intra idem tempus redimi nequeat, possit autem postea, utrumque enim ex pacto constitui potest. Observandum autem, quòd dictum de jure naturæ, licitam esse venditionem & emptio nem census redimibilis ex parte etiam emptoris, nam jure humano, civili & ecclesiastico uterque ille census, nimirum tam ex parte utraque redimibilis, quam perpetuus, & ex utraque parte irredimibilis expressè prohibitus, & prior quidem à Pio V. in *cit. Const. cum onus. §. 12.* ubi expressè prohibetur, quòd emptor pro libitu suo repetere possit pretium, & à Carolo V. in Comitibus August. Anno 1548. *tit. de usur. contract.* Arg. *Extrav. supra cit.* quatenus redemptionem census soli venditori permittunt, idque propter periculum usurariæ intentionis, quæ in hujusmodi censu tacitè præsumitur in foro externo; ut Laym. *l. c. n. 6.* Posterior etiam per *cit. duas Extravagantes & Const. Pii V. cum unus. & Const. ejusd. eisd. Apostolica Sedes.* quas recitat Reiffenst. *h. t. n. 153.* Possit nihilominus, non obstante hoc jure humano licitè & validè utrumque censum, tam irredimibilem seu perpetuum, quam redimibilem ex utraque parte vendi & emi in locis, ubi præfatæ Constitutiones humanæ, tam juris civilis, quam ecclesiastici, non sunt usu receptæ, vel per consuetudinem legitime quò ad hoc præscriptam abrogatæ, uti res se habere videtur in Germania, ubi testibus Laym. *L. 3. tr. 4. c. 18. n. 6.* Pirh. *h. t. n. 72.* Engels *h. t. §. 2. n. 22.* consuetudine inductum, ut census ex utraque parte redimibiles emantur, dando pretium 100 florenorum pro jure singulis annis percipiendi 5. asserit Reiffenst. *h. t. n. 143.*

Quest. 360. An & qualiter licitus sit census personalis?

R Esp. Census merè personalis (qualis est, qui fundatur super certa persona obligante se ad annuam